

»Katica, Katica!«
»Kaj Katica? Marijanca, Marijanca, kličirajši.«
»Kaj to govoriš?« hitro reče gospodar, ustnice stisne, obrvi se mu naježijo in ostro pogleda v oči svoje žene. In zdaj so bile te oči Ambroževe kos črnima ogljema njegove žene.

»Kaj misliš, da nimam oči in da že sosedje govore: Ambrož dekle —.«

Gospodinja ni izgovorila celega stavka. Mož jo udari s pestjo po ustih...

Katica beži, z robcem čez usta, čez dvorišča v domačo hišo.

»Mati, Janče me hoče ubiti!«

Ali mati privede Katrico nazaj k Ambrožu.

Trmasta je bila Katica, kljubovala je možu, jeza ji je trgala rože z lic, gospodinja ni imela nobene veljave, deklet so se ji posmehovale natihem, pomežikavale in si pripovedovale, kako Katica pije...

Odtrgala je ključavnico pri kletnih vratih. Pila je vino, ki pa ni bilo dovolj močno zanjo. Izposlovala si je ženske, ki so ji nosile žganje. Utopiti je hotela v pijači svojo trmo, svoje življenje.

Gospodinjstvo je šlo rakovo pot...

Bukve so zelenele, črešnje odcvele...

* * *

Bukve so zelenele, črešnje pa zrele...

Janče si je vse prizadjal, da bi ženico ozdravil.

Nič ni izdalo. Katica je postala strastna pijanka.

Leto osorej je povila dete. Janče se je sina razveselil. Pa kaj? Njegova mati je morala imeti vso skrb zanj.

Katrici ni bilo več prestajati. Nekoč pospravi svojo obleko in hajdi domov!

Mati je imela še zanjo slepo oko. Milo jo je svarila, pa slepo spregledovala. Naročene ženske so ji donšale pijačo. Žganje ni več zadoščalo, le rum ji je še potolažil srčne žilice...

Janče se je raztogotil, pa je dal zemljišče v najem. Edino veselje njegovo je bil sinček.

Katica pa je popivala po gostilnah... Zgodnja starost je legla na njen obraz, gube so se delale na licih, tiste žive oči so postajale motne, razkuštrani lasje so ji frfoleli izpod rute in zamazano krilo se je opletalo okrog njenih peta... Sramež ji je pobegnil v gozd, besede so ji bile zmedene, grde, tiste črne oči, tista dva črna oglja nista več žarela — tlela sta in se iskrila pohotno kakor oči mačke ponoči... Ko je bila glava polna alkoholnih duhov, srce zaježeno od trpkih spominov, tedaj se je Brenkovčeva Katica zamajala, njene oči so se zasukale in izza nalitih ustnic se je usula vrsta narodne kitice:

Tega je majolka kriva...

Majolika je bila kriva tudi njene smrti.

Do doma je bilo še daleč, noge pa so postajale težke. Splezala je na sosedov kozolec in zaspa...

Pa sanje so bile nemirne, Katica pa je čepela v mrvi čisto pri kraju podnic.

Sanje so bile hude, alkohol jim je podžigal pogum. Katica širi roke, mahne, omahne — pade na tla in si zlomi tilnik...

Bukve so zelenele, črešnje pa zrele...

ZADNJE SANJE RANJENCA.

Zložil Domen Otilijev.

Gorko me odeni
z odejo volneno in s cvetjem posuto,
primakni stol in tvojo roko in židano ruto
na glavo mi deni!

Zapoj melodije
o solncu, ki sneg stopi in srce ozdravi:
življenje, o mati, ni biser rosní v pokošeni travi,
ko žarek posije.

Glej, skozi zaveso
prozorno na naju se v barvah nešteti
izliva soj jutra, veselo igra se v vidnih trepetih
nad mojo konteso!

Je v zlato obšita
mantilja prozorna in roža v laseh od kostanja

se smeje nasmehu, v očeh ji ljubezni je sanja
še tebi prikrita.

Sem k meni zdaj plove
in prstan nje zlat se blišči mi... in že me objema...
»Jaz: da, in ti: da...« Še poljub daj, mati, obema
in daj blagoslove,

ker dan predporočni
se skriva že v mraku, pod oknom že vriskajo nama,
zvonijo zvonovi, bleščijo se ognji za dvema gorama
na strani vztočni

in strel in gromenje
pretrese nevesto in mene, in klic: Živela!...
... Ah, joj... Iz rane na prsih vojaku privrela
je kri na kamenje...

